

Arvostelut

**Jean-Michel Charlier - Jean Giraud:
Luutnantti Blueberry 11: Pitkä marssi
Suomennos Jukka Heiskanen, tekstaus
Hannele Kivilahti
LIKE**

**Jean-Michel Charlier - Jean Giraud:
Luutnantti Blueberry 12: Aaveheimo
Suomennos Jukka Heiskanen, tekstaus
Roosa Voima
LIKE**

**Jean-Michel Charlier - Jean Giraud:
Luutnantti Blueberryn nuoruus
Suomennos Soile Kaukoranta, tekstaus
Jari Rasi
JALAVA**

Siinä missä Tintit ja Asterixit on suomennettu ajat sitten ja useimmilta ranskalaisilta albumisarjoilta loppui kysyntä jo kauan ennen kuin käännössarjakuvan lama iski Suomeen, Blueberry pitää pintansa. Parin vuoden välein markkinoille putkahtaa yksi tai kaksi uutta albumia. Nykyisinä kovina aikoina jokaista hyvää käännösalbumia tervehti ilolla. Ja luutnantti Mike S. Blueberryn on aina voinut luottaa.

Käsikirjoittaja Jean-Michel Charlierin (1924-1989) ja sarjakuvan kaksikasvon Jean Giraudin alias Moebiuksen (s. 1938) vuonna 1963 Pilote-lehdelle luoma lännensarja on kestänyt hyvin aikaa. Orjapäisen ratsuväen luutnantin hahmossa on jotain sellaista, mitä me kaikki pohjimmitamme rakastamme: hän halveksii auktoriteetteja, toimii neuvokkaasti tilanteessa kuin tilanteessa, kaataa halutessaan seudun kaikki naiset ja kaikki viinan... Perusherooisesta toiminnastaan huolimatta hän ei tunnu koskaan saavuttavan päämääräänsä: yhtiä ongelmia seuraa vääjäämättä toinen, eikä horisontissa kajastava onnen maa selvästikään ole mitään muuta kuin petollinen kangastus.

Pitkä marssi ja Aaveheimo ovat kulkakauden Blueberryä - niin tarinan kuin tyylin puolesta valioyksilöitä, joihin kannattaa tutustua. Mikäli kuitenkin aiemmat kymmenkunta albumia ovat jää-

neet lukematta, häviää aimo osa nautinnosta. Kuten hyvässä sarjavihteessä aina, lukijan nautinto syntyy nyansseista: hän huomaa viittaukset aiempiin albumeihin, tapaa uudestaan jo tutuiksi tulleet sivuhahmot ja nauttii siitä, miten sarjalle ominaista kaavaa tällä kertaa toteutetaan.

Jalavan Luutnantti Blueberryn nuoruus -albumi irtaantuu pitkästä tarinakonaisuudesta, mutta silti en suosittelen sen lukemista kuin pitkän linjan faneille. tarinat itsessään eivät ole kovin kummoisia, mutta lisää janoaville blueberristeille kyse on kuitenkin tapauksesta. Super Pocket Pilote -taskukirjoissa 1968-1970 julkaistut tarinat tuovat oman lisänsä kaanoniin, vaikka eivät olekaan sen perusteoksia. Jalavan Blueberry-albumissa paljastuu muun muassa, kuinka etelän korskeasta kukosta tuli pohjoisen joukoissa taisteleva neuvokas lainsuojaton.

**Daniel Clowes:
Ghost World
Suomennos ja tekstaus Kari Heikonen
BV2 PRODUKTIONS**

Kari Heikosen BV2 Produktions, Bad Vugum -levy-yhtiön jälkeläinen, aloittaa sarjakuvakustantamisen jokuinkin hienomalla mahdollisella tavalla. Eightball-lehdestään tunnetun Daniel Clowesin Ghost World on yksi viime vuosikymmenen sarjakuvatapauksista, erinomaisesti kudottu kasvukertomus, jossa ei ole mitään turhaa. Ghost World lienee Caricaturen ohella Daniel Clowesin (s. 1961) päätyö, jossa näkyy pitkä ura ja sen mukanaan tuoma ammatillinen osaaminen. Undergroundin ja MAD-lehden henkinen perillinen on vanhetessaan löytänyt oman, paljon jäljitellyn ilmaisunsa, jossa eniten tapahtuu ruutujen välissä.

Kahden sydäntävään, Enidin ja Rebeccan teini-iän ja aikuisuuden välissä rimpuilua kuvaava "Aavemaailma" voittaa lukijan puolelleen juuri laadukkaalla, mietityllä kerronnallaan. Myöhästeini-iän kasvukivuista on tehty kymmeniä elokuvia ja lukemattomia tv-sarjoja.

Enid ja Rebecca.

Harvoin niissä kuitenkaan on kyetty vastaavanlaiseen pisteliäiseen dialogiin ja vähäeleiseen tunnelmointiin. Vanha totuus: olennaista ei ole vain mitä kerrotaan vaan myös miten aihe puetaan sanoiksi ja kuviksi.

Albumi on tunnelmaltaan vähän kylmäkiskoinen, pysähtynyt. Clowesin kerronta on eleetöntä, mutta pinnan alla väreilee. Pedantti, vähän sterilikin viiva sopii täydellisesti tarinaan, jossa tunteita pidetään vaaterissa. Enid ja Rebecca sanovat toisilleen paljon, mutta jättävät vielä enemmän sanomatta. Koska tulevaisuus on epävarma, oman ystävydenkään kestävydestä ei ole täyttä varmuutta - mutta eihän sellaista voi ääneen sanoa.

Ghost World kykenee tallentamaan hämmästyttävän hienosti koulun loppumisajan tunteen, jolloin nuori on samaan aikaan maailman valti ja maanmatonen. Tulevaisuus on täysin hämärä, mutta kaikki on vielä mahdollista. Mahdollinen epävarmuus ja pelokkuus kääritään kyynisyyden ja nihilismin kaapuun. Friityisesti tv:n roskasarjat ja kitsch-esineet toimivat pitkospuina Rebeccan ja Enidin oman identiteetin rakennustyölle.

Ylenkatse on vahva ase julmaa maailmaa vastaan. Ikävä kyllä todellisuutta voi paeta vain tiettyyn mittaan asti. Ghost Worldissa on pohjimmitaan kyse juuri todellisuuteen heräämisestä: joskus on kohdattava oma sisimpänsä, tehtävä omaa elämää koskevia ratkaisuja. Selkänsä voi kääntää, mutta pakoon ei pääse.

Ville Hänninen

© Charlier - Jean Giraud

NIMI?... MIKE DONOVAN SILMÄVEE
EPÄTOIVOISSAAN YMPÄRILLEEN...
ÄKKIÄ HÄNEN KATSEENSA OSU
RUOHON SEASTA PIKISTÄVÄN
SINISIN HAIKKUIHIN...

OH... BLUEBERRY*, SIR...
MIKE STEVE BLUEBERRY

PREACHER – ALASTON KAUPUNKI
Garth Ennis – Steve Dillon
Suomentanut Jouko Ruokosenmäki
EGMONT

Preacherin suomentaminen on ehättänyt sarjan toiseen tarinakokonaisuuteen, Alastomaan kaupunkiin. Pastori Custer tovereineen etsii Jumalaa New Yorkin laitakaduilta. Paranormaaleihin ilmiöihin perehtynyt lehtimies Sid auttaa miestä oikeille jäljille. Samalla parodioidaan poliisielokuvia, kun etsivät Tool ja Bridges jäljittävät sarjamurhaajaa. Poliittinen korrektius lentää jälleen ikkunasta ulos, kun sarjakuva tarjoilee annoksen sadisteja, perverssejä ja dialogia, joka saisi kapteeni Haddockin punastumaan.

Preacherin alkuperäiskielellä lukeena Alastonta kaupunkia on vaikea pitää minään muuna kuin siirtymävaiheena Ennisin ja Dillonin merkittävempien tarinoiden välissä. Tarina Jumalan metsästämisestä ei varsinaisesti etene, vaan hahmot roikkuvat baareissa jutustellen samalla kun sarjamurhajasivujuoni etenee ohessa.

Alastonta kaupunkia rasittaa myös materiaalin vanhuus. Tarinan julkaisuhetkellä 1990-luvun puolivälissä sarjamurhaajat olivat muodikas ilmiö popkulttuurissa, mutta 2003 tarinat puukkoa heiluttavista psykopaateista ovat kuolleen hevosen piiskaamista.

Ennisin ja Dillonin tarinankerrontataidot ovat kuitenkin ensiluokkaisia. Parivaljakko pitää tarinan liikkeessä ja lukijan hauskutettuna. Ennis osaa kuvata miehikkäiden miesten kavereeraamista ja viinahuuruista läpänheittoa. Dillonin piirrosjälki on vakaata, ja pääseepä veteraanikuvittaja jälleen esittelemään jännittäviä kauhunäkymiä.

On mielenkiintoista nähdä, miten Preacherin kaltainen aikuisten kauhu-

sarja menestyy Suomessa. Kalma-lehti yritti aikanaan tarjota samanhenkistä materiaalia, mutta kaatui parissa vuodessa. Preacherin etuna on viihteellisempi lähestymistapa. Albumien kioskilevitys kuitenkin arveluttaa: Preacher näyttää sangen orvolta lehtihylyssä Hämähäkkimiehen ja Prinsessa-lehden välissä.

Toivon mukaan Egmont jatkaa Preacherin julkaisua, sillä seuraavaksi olisi vuorossa sarjan kenties merkittävin kokonaisuus, jossa päästään koko Saarnaaja-konseptin ytimeen.

Otto Sinisalo

Esa Kero - Jouni K. Kempainen - Mikko Vienonen - Tarmo Koivisto:
Tää pääkaupunki
OTAVA

Kun Mämmilä lopetettiin, Tarmo Koivisto loi yhdessä Esa Keron kanssa 1997 uuden sarjan - Tään kaupungin. Tää kaupunki sijoittui Mämmilän pitäjämäisemmän sijaan pääkaupungin sykkeeseen. Kenties Mämmilän painolastin ja alvariinsa vaihtuneiden toimittaja-käsikirjoittajien (ensin Esa Kero ja sittemmin Jouni K. Kempainen ja Mikko Vienonen) vuoksi kesti vuosia ennen kuin sarjan oma ääni löytyi.

Sarjan Nimikin vaihtui matkan varrella: Tästä kaupungista tuli Pääkaupunki. Ja ettei mikään olisi helppoa ja selkeää, niin sarjan kaikki tähänastiset jaksot yhteen kokoava albumi on nimeltään Tää pääkaupunki.

Tätä pääkaupunkia on herkullisinta tarkastella erilaisten kehitysprosessien kautta. Albumissa näkyy tavattoman selvästi tietokoneteknologian kehitys ja sen vaikutus sarjan ilmisiltäön: lukija voi nähdä miltei sivulta, kuinka uudesta

© Steve Dillon

© Tarmo Koivisto

tekniikasta innostunut Koivisto omaksuu kuvankäsittelyohjelman osaksi työtään, alkaa käyttää digivalokuvia, luopuu originaaleista täysin ja niin edelleen.

Toinen tapa tutkailla sarjaa on sen painopisteen muuttuminen ja oman ilmeen löytyminen. Siinä missä Esa Keron käsikirjoittamat yksisivuiset olivat irrallisia ja vähän hengettömiä tuokio-kuvia, seuraavassa vaiheessa (ilmeisesti Jouni K. Kempaisen mukaan tultua) farssimaiset piirteet lisääntyivät. Tästä vaasta maan päälle tupsahtanut Herra Engel kohtasi mukkeavivuisen grilliyritystä Paanalan ja alkoi suunnitella hänen kanssaan Fishburger-yritystä.

Kolmas vaihe tuntuu jääneen pysyväksi: tavallisten tallaaajien ja vähän kirveellä veistettyjen, vanhoja kotimaisia elokuvia muistuttavien komediahahmojen sijaan ovat nousseet pääosaan (pitkästi Kempaisen aisapariksi tulleen Mikko Vienosen myötä) poliitikot ja eri sortin julkikkiset. Anneli, Sauli, Ben, Ruben ja kumppanit toivat kyllä sarjaan välittömästi eloa ja omaa ilmettäkin, mutta silti ei voi olla huomaamatta tiettyä yhdennäköisyyttä hieman myöhemmin televisioon putkahtaneisiin Itse valtioiden kanssa. Pitkälle on politiikan henkilöityminen mennyt.

Itse en ole missään vaiheessa innostunut sarjasta, yksittäisiä herkullisia episodeja lukuunottamatta. Vaikka lopputulos onkin ammattimaisesti toteutettu, sillä ei tunnu olevan kauheasti uutta sanottavaa maailmasta. Paikkansa piikkikäällä Helsinki-hupailulla toki lehdistössämme on, erityisesti Koiviston pikkutarkan miljöökuvauksen vuoksi. Koivisto tallentaa 2000-luvun vaihteen Helsinkiä kuviksi tavalla, joka tulee tulevaisuudessa ehkä kiinnostamaan muitakin kuin tutkijoita.

Luulen, että kunhan vuosia kuluu, Tään pääkaupungin arvo kasvaa nykyisestä. Ehkä käy kuten Mämmilässä: ajan patina tekee farssistakin uskottavaa ja nostaa pienet, nyt mitättömiltä tuntuvat yksityiskohdat esiin. Nyt lavasteena toimivasta Helsingistä ja sen rakennemuutoksesta saattaa tulla lukijan mielessä päähenkilö.

Ville Hänninen

